

BAZOVICA - Ob 100-letnici rojstva Margherite Hack

Prenovljen muzej pod bazovsko kupolo

Začela se se praznovanja stote obletnice rojstva Margherite Hack. Na znano astrofizičarko se bodo pri tržaškem observatoriju nacionalnega zavoda Inaf spomnili tako, kot bi si verjetno sama želela: s poljudnim širjenjem znanosti na svojevredni in privlačen način. Prvi dogodek je zaživel večraj dopolnilne, ko so v Bazovici uradno odprli prenovljeno kupolo zvezdarne, Speculo Urania Caisica, in jo poimenovali prav po astrofizičarki.

Objekt je že več let namenjen le zunanji obiskovalcem, šolam in ljubiteljem znanosti, ki želijo spoznati delovanje Inafa in stopiti v svet zvezd. Kupolo so sicer pred dvema letoma zaprli, saj so se zaradi pandemije morali odredi sprejemanju obiskovalcev. Koronačas pa so izkoristili za temeljito prenovno prostora, ki je po zaslugi domačih astrofizikov in akademije novih tehnologij 4Ddolo postal napredno, čeprav manjše, muzejsko središče.

»Zvešto sledimo predvsem dvema vodiloma Margherite Hack,« je odprto uvedel direktor Inafa Fabrizio Fiore, »stremimo v prihodnost in želimo dopovedati družbi, kaj delamo in čema. Nova razstava ima prav ta namen.«

Obiskovalci, ki prvič stopijo v Speculo, v pritličju preseneči veseljska tema, ki jo kmalu prekine tridimenzionalna projekcija teleskopa iz leta 1890. Tega hranijo v kupoli observatorija v Ulici Tiepolo, kamor ni vstopa. Na krilupen način je nato podana zgodovina tržaškega astronomskega raziskovanja od leta 1753 do danes. Sredi male dvorane na steni stebra predvajajo dokumentarce, za njim pa stoji pisalna miza Margherite Hack, nad njo zaslon s posnetki iz njenih govorn, od nje pa projekcija muce, ki čaka na malico.

Dragoceni so originalni knjigi znanih raziskovalcev, ki so postali temelje astronomije. Za debelo šipo sta na primer shranjeni deli *O novi zvezdi ob vznemirju vodnika kač* (*De stella nova in pede Serpentarii*) Johannesa Keplera iz leta 1606 in priročnik za opazovanje neba *Astronomicum cesareum* Petra Apiana iz leta 1540. Originalov se seveda ne smemo dotakniti, a so na voljo preslikane različice, ki se jih lahko prelista na digitalnih zaslonih. V prvem nadstropju se na kraljico nebo odpira kupola, v kateri domuje astronomski spektroskop. Prav na spektrografskem opazovanju je namreč slonečo delo toskansko-tržaške astrofizičarke, začetnice sodobne astronomije.

Vse eksponate spremljajo besedila v italijanski, slovenski, angleški in nemški. »Ciljamo na mednarodno publiko in cenimo raznolikost ozemlja, na katerem observatorij deluje,« je poudaril Fiore in predstavil program dogodkov

Projekcija v pritličju prenovljenega muzeja (levo) in vodstvo observatorija pred vvhodom v kupolo

FOTODAMIAN

ob pomembni obletnici. **Danes ob 20. uri** bo v gledališču Miela predstava Stavra Ivanovskega *Margherite - ovvero l'arte di fare scienza*. Na istem odru in ob isti uri pa bo v četret srečanje z novinarjem Fabiom Paganom, ki se bo spomnil Hackove. Sledi bo spektakel *Dancing Universe*, prepletanje plesa in znanosti. Na četrem pomolu bodo v **petek ob 20. uri** zarzvenli zvoki iz vesolja Baby Gelido z avtorsko glasbo Paola Cervija Kevishra v predstavi *8558 Hack*.

Do petka se bodo v Trstu mudili znanstveniki z vsega sveta na mednarodni konferenci HACK100: preteklost, sedanjost in prihodnost spektroskopske astrofizike. Prenovljena Specula za na ogled vsak dan v tednu ob 15. in ob 22. uri. Termin do nedelje so sicer že razprodani, iz observatorija pa vabijo vse, ki bi radi prišli na obisk, naj rezervirajo nov termin na e-naslavo hack100@inaf.it.

Valentina Sancin